

استرداد مجرمین

نگار مروّج قرائی^۱، محدّثه صادقیان لمراسکی^۲، ابوالفضل ابراهیمی^۳

۱- دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گرگان، ایران

Negar.moraveji@gmail.com

۰۹۱۵۲۵۳۵۳۱۳

۲- استادیار گروه حقوق، مدرس دانشگاه، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گرگان، ایران

Mo.sadeghian1360@iaua.ac.ir

۰۹۱۵۲۵۳۵۳۱۳

۳- دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گرگان، ایران

Abolfazl.e91182@gmail.com

۰۹۱۵۲۵۳۵۳۱۳

چکیده

استرداد مجرمین به معنای بازگرداندن افراد متهم یا محکوم به کشوری است که در آن جرم رخ داده است. این فرآیند یکی از روش های مهم همکاری قضایی میان کشورها برای اجرای عدالت و جلوگیری از فرار مجرمان محسوب می شود. در قوانین بین المللی، استرداد معمولاً بر اساس وجود معاهدات رسمی میان دولت ها و رعایت اصول حقوق بشر انجام می گیرد. شرط مجرمیت مضاعف از معیارهای اصلی در پذیرش درخواست استرداد است، به این معنا که عمل ارتكابی باید در قوانین هر دو کشور جرم تلقی شود. همچنین، میزان اهمیت جرم تأثیر بسزایی در پذیرش یا رد درخواست استرداد دارد؛ دولت ها عمدتاً استرداد مجرمین را برای جرائم سنگین، مانند قتل، تروریسم یا جرایم سازمان یافته، مجاز می دانند. در گذشته، استرداد بیشتر شامل مخالفان سیاسی دولت ها می شد، اما امروزه نگرش ها تغییر کرده و بسیاری از کشورها از استرداد افراد بر اساس انگیزه های سیاسی و نظامی جلوگیری می کنند.

داده های این پژوهش به شیوه فیش نویسی کتابخانه ای گردآوری شده و به روش توصیفی-تحلیلی پردازش گردیده است.

نتایج پژوهش نشان می دهد که؛ در ایران، قانون مستقل راجع به استرداد مجرمین (مصوب ۱۳۳۹) این موضوع را تنظیم کرده و جرائم با مجازات بیش از یک سال حبس را مشمول استرداد دانسته است. دادگاه صالح برای بررسی این موارد، دادگاه کیفری ۲ محل سکونت متهم است و در صورت نبود سکونت مشخص، دادگاه عمومی جزایی تهران صلاحیت رسیدگی دارد. از طرفی، ترکیه عضو کنوانسیون اروپایی استرداد مجرمین است و تابع قوانین بین المللی بوده، اما طبق قانون اساسی، اتباع ترک جز در موارد مربوط به دیوان کیفری بین المللی مسترد نمی شوند. در ترکیه، قوانین بین المللی اولویت بیشتری نسبت به قوانین داخلی دارند و معاهدات حقوق بشر در سطح قانون اساسی قرار می گیرند. اما در ایران، استرداد عمدتاً بر اساس معاملات متقابل میان کشورها تنظیم شده و تابع قوانین داخلی است. در نهایت، با افزایش نیاز به اجرای عدالت و جلوگیری از فرار مجرمان، روند استرداد به سمت کاهش محدودیت ها و افزایش همکاری های قضایی حرکت می کند.

واژگان کلیدی: استرداد مجرمین، ایران، ترکیه، مجرم، دادستان، دادگاه